

7 квітня — Всесвітній день здоров'я

Добрі традиції НМУ ім. О.О. Богомольця

7-8 квітня
в Національному
медичному університеті
ім. О.О. Богомольця урочисто
відзначали Всесвітній день
здоров'я. Цю добру традицію
в закладі підтримують уже
протягом 6 років.

Учетверте в НМУ ім. О.О. Богомольця заходи з нагоди Всесвітнього дня здоров'я готуються спільно з Європейським регіональним бюро та Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в Україні. Цього року до участі в них було запрошено співробітників ВООЗ, провідних науковців, фахівців освіти та охорони здоров'я, студентів і молодих учених із різних країн та континентів.

Основним щорічним тематичним заходом стало проведення Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню здоров'я, під гаслом: «1000 міст — 1000 життів. Здоров'я міст — це важливо». Такий напрям вибрано ВООЗ не випадково, оскільки сучасний урбанізований світ з високим ступенем індустріалізації, інтеграції та мобільності поряд з багатьма суспільними благами породжує низку проблем, у т. ч. екологічного, соціального, економічного, техногенного та поведінкового характеру.

Здоров'я міст стає важливим для великої кількості людей. Якщо на початку XIX ст. в міських поселеннях мешкали лише 3% жителів планети, на початку XX ст. — близько 14%, у середині XX ст. — 30%, то на межі XX-XXI ст. їх частка складала вже 47%, а у 2008 р. перевищила 50%. Прогнозні дані свідчать, що до 2030 р. шість із десяти, у 2050 р. — сім із десяти жителів планети будуть мешканцями міст.

Процеси урбанізації з різною силою проявляються в усіх регіонах світу і характеризуються значними відмінностями на окремих територіях, які пов'язані із соціально-економічними, політичними, історичними, культурними та іншими чинниками. У країнах Європейського регіону рівень урбанізації становить 70,3% з найбільшою часткою міських мешканців у країнах Європейського Союзу (74,0%).

За міжнародними стандартами, Україна вважається урбанізованою державою. Протягом XX ст. відбулося різке зростання чисельності міського населення — з 18,5% в 1927 р. до 67,2% у 2001 р., — про що свідчать дані переписів населення. У 2009 р. питома вага міських жителів досягла 68,1%. У структурі окремих адміністративних територій України частка міського населення є найбільшою в промислово розвинених південно-східних областях, зокрема в Донецькій і Луганській областях вона досягає 80-90%.

Прояви урбанізації можуть мати різну оцінку залежно від її впливу на якість навколишнього середовища, спосіб життя і здоров'я мешканців міст. Урбанізація створює певні переваги економічного, соціального та культурного

Виступ міністра охорони здоров'я України
З.М. Митника на пленарному засіданні

характеру. Водночас вона породжує значні ризики для здоров'я, у т. ч. соматичного, психічного та психологічного плану, спричинені забрудненням довкілля, нездоровим способом життя з його високим ритмом, недостатньою фізичною активністю, неякісним харчуванням, шкідливими звичками, частими стресами, високою ймовірністю захворювань і травм, насилля тощо.

Міське середовище з високою концентрацією проживання, щільністю розташування виробництв, розгалуженою транспортною мережею характеризується значним техногенним навантаженням, високими рівнями забруднення повітря, проблемами з постачанням чистої питної води, утилізацією відходів. Екологічні детермінанти здоров'я формують значний тягар екологічно обумовленої патології, включаючи хронічні неспецифічні хвороби легень, бронхіальну астму, серцево-судинні захворювання, алергічні прояви, запальні захворювання органів дихання, порушення репродуктивної сфери, опорно-рухового апарату тощо.

У багатьох країнах темпи урбанізації випереджають можливості урядів зі створення необхідної інфраструктури. Неконтрольована, безпланова міграція може поглибити наявну гуманітарну кризу і мати негативні наслідки щодо безпеки і здоров'я міських жителів. Оскільки сьогодні урбанізація асоціюється в багатьох країнах світу зі значними проблемами громадського здоров'я, це вимагає пріоритетної уваги з боку міжнародних, регіональних, національних і місцевих органів управління, ділових кіл, недержавних організацій, суспільства. Необхідно розробити новий підхід до проблем урбанізації та створити нову парадигму охорони суспільного здоров'я. Управління світовим процесом урбанізації, зменшення її негативних проявів є однією з найважливіших проблем людства, що обумовило вибір тематики Всесвітнього дня здоров'я 2010 р. Вона є логічним продовженням тематики попередніх років і ставить за мету широке обговорення актуальних питань сьогодення.

Проведення Всесвітнього дня здоров'я надає чудову можливість підвищити обізнаність населення, фахівців, політиків у сфері громадського здоров'я, проблемах урбанізації.

Саме тому й цього року в НМУ ім. О.О. Богомольця зібралися провідні фахівці в цій сфері з 14 країн світу — Афганістану, Азербайджану,

Білорусі, Малайзії, Казахстану, Китаю, Ірану, Литви, Молдови, Польщі, Російської Федерації, України, Швейцарії, Швеції — для обговорення широкого кола проблем урбанізації і здоров'я в рамках міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню здоров'я.

У роботі конференції взяв участь міністр охорони здоров'я З.М. Митник, який виступив перед присутніми.

Конференцію відкрив ректор НМУ ім. О.О. Богомольця, член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор В.Ф. Москаленко.

Виступ ректора НМУ ім. О.О. Богомольця,
члена-кореспондента НАМН України, професора
В.Ф. Москаленка

З вітальним словом до учасників форуму звернувся перший заступник міністра охорони здоров'я України, головний державний санітарний лікар України Г.С. Рожков, керівник Бюро ВООЗ в Україні І.В. Поканевич, віце-президент НАМН України Ю.П. Зозуля.

Виступ першого заступника міністра охорони
здоров'я України, головного державного
санітарного лікаря України Г.С. Рожкова

Виступ керівника Бюро ВООЗ в Україні
І.В. Поканевича

Велике виховне значення мала участь у конференції представників духовенства. Звернення Митрополита Київського і всієї України, блаженнішого Володимира до учасників конференції зачитав отець Іларій, єпископ Макарівський.

Виступ віце-президента НАМН України Ю.П. Зозулі

Виступ отця Іларія, єпископа Макарівського

Виступ професора Каролінського інституту Йорана
Першагена

Вітання першого радника Посольства Республіки
Польща в Україні Олександри Гнатюк

Побажання успіхів і плідної роботи висловили у своїх виступах перший радник Посольства Республіки Польща в Україні Олександра Гнатюк,

професор Каролінського інституту Йоран Першаген, професор Санкт-Петербурзького державного медичного університету ім. І.П. Павлова Н.Г. Петрова, доцент Академії МВС Республіки Молдова В.Н. Флора, доцент Міжнародного державного екологічного університету ім. А.Д. Сахарова О.В. Толстая, ректор Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, професор Ю.В. Вороненко, представник Міжнародного фонду «Відродження» Артем Галушко.

На адресу конференції надійшли вітання від професора Університету Алабами Р. Хернандеса (США), заступника директора з наукової роботи НДІ громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Московської медичної академії ім. І.М. Сеченова, члена-кореспондента РАМН В.З. Кучеренка, директора Санкт-Петербурзького інституту екології і здоров'я, професора М.П. Захарченка (Росія), інших установ та організацій.

На пленарних засіданнях було заслухано 38 доповідей. З програмною доповіддю «Урбанізація і здоров'я» виступив представник ЄРБ ВООЗ, керівник Бюро ВООЗ в Україні І.В. Поканевич. У контексті тематики Всесвітнього дня здоров'я глибоку та змістовну доповідь «Значущі для громадського здоров'я екологічні проблеми – як потрібно встановлювати пріоритети у сфері профілактики?» зробив відомий учений, професор Каролінського інституту (м. Стокгольм, Швеція) Йоран Першаген. Питання екологічного громадського здоров'я було піднято також у доповідях професора Інституту гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзеева НАМН України О.І. Турос і головного лікаря Центральної СЕС МОЗ України Л.С. Некрасової.

З великою увагою та значним інтересом було вислухано доповідь директора Регіональної громадської організації «Асоціація медичних товариств з якості» Г.Е. Улумбекової «Уроки реформування охорони здоров'я Росії».

Доповідь директора Регіональної громадської організації «Асоціація медичних товариств з якості» Г.Е. Улумбекової

Глибокий критичний аналіз функціонування системи охорони здоров'я в Україні висвітлила у своїй доповіді завідувач кафедри соціальної медицини, організації та управління охороною здоров'я Дніпропетровської державної медичної академії, професор В.М. Лехан. Сучасні напрями реформування системи охорони здоров'я України окреслив директор Українського інституту стратегічних досліджень МОЗ України, професор Г.О. Слабкий.

Надзвичайний інтерес у науковців і практичних працівників охорони здоров'я викликала доповідь ректора Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, професора Ю.В. Вороненка на тему: «Нові підходи до підготовки фахівців за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я». У науковому

повідомленні завідувача кафедри управління охороною суспільного здоров'я Національної академії державного управління при Президенті України, професора І.М. Солоненка і співавт. було представлено роль місцевих органів влади в підвищенні ефективності охорони громадського здоров'я в Україні.

Потужний медико-правовий напрям конференції було відкрито фундаментальною доповіддю члена-кореспондента НАМН України, професора В.Ф. Москаленка і співавт. «Актуальні питання викладання медичного права в медичних і юридичних вищих навчальних закладах». У ній висвітлено сучасні підходи, використані до обґрунтування та розробки навчальної програми дисципліни «Медичне право» для вищих медичних навчальних закладів України, яку було затверджено МОЗ України у 2009 р. Глибокий аналіз положень Етичного кодексу лікаря України здійснено в доповіді доцента Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, президента Всеукраїнської громадської організації «Фундація медичного права та біоетики України», кандидата юридичних наук І.Я. Сенюти. Регламентацію кримінальної відповідальності за лікарські злочини було розкрито в доповіді доцента Академії МВС Республіки Молдова, кандидата юридичних наук В.М. Флорі. З великою увагою було заслухано доповідь керівника юридичного департаменту Всеукраїнської Ради захисту прав та безпеки пацієнтів О.О. Скорини.

Традиційно на конференції, присвяченій Всесвітньому дню здоров'я, було представлено наукові розробки, які розкривають сучасні тенденції та особливості громадського здоров'я у взаємозв'язку зі способом життя. Вони стосувалися раціонального харчування, боротьби зі шкідливими звичками, включаючи тютюнопаління, особливостей формування здоров'я окремих груп населення, впливу стресових факторів в умовах урбанізації тощо.

Значну увагу було приділено питанням організації медичної допомоги, упровадженню сучасних організаційних медичних технологій в охорону здоров'я (первинної медико-санітарної допомоги, сімейної медицини, її ресурсному забезпеченню, актуальним проблемам розвитку паліативної та хоспісної допомоги).

У залі засідання конференції

Програма конференції включала також 16 стендових доповідей із різних аспектів впливу урбанізації на здоров'я та охорону здоров'я населення. Значний інтерес викликали доповіді провідних фахівців Міжнародного державного екологічного університету ім. А.Д. Сахарова (Білорусь). Досвід дослідження епідеміологічних особливостей отруєнь у Республіці Азербайджан та розробки наукових засад їх профілактики представлено в доповіді науковців Клінічного медичного центру м. Баку.

Низка стендових повідомлень торкалася впливу забрудненого повітря урбанізованих територій України на здоров'я населення, модифікування чинників ризику серцево-судинної патології у хворих на цукровий діабет 2 типу, оптимізації діяльності сімейних лікарів і дільничних терапевтів у наданні паліативної та хоспісної допомоги хворим удома, медико-соціального забезпечення самотнього населення похилого віку Товариством Червоного Хреста, проблем формування навичок здорового способу життя серед учнів професійно-технічних навчальних закладів, морально-етичних аспектів проблем ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Надзвичайно активно працювали 5 секцій молодих учених, студентів та ліцеїстів. У ході секційних засідань було заслухано 26 доповідей англійською та німецькою мовами, 27 – медико-профілактичного спрямування, 76 – клінічного, серед них 27 – з хірургічних дисциплін, 25 – з терапевтичних, 24 – з педіатрії та акушерства і гінекології та визначено кращі.

7-8 квітня в НМУ ім. О.О. Богомольця також відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади (ВСО) з навчальної дисципліни «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я», у якому взяли участь більш ніж 30 студентів із 15 вищих медичних та вищих навчальних закладів, які представляли майже всі регіони України. Олімпіада складалася з двох турів, які включали вирішення тестових завдань та ситуаційних задач, а також виконання творчого завдання.

Під час вирішення тестових завдань

Проведення олімпіади засвідчило високий рівень теоретичних знань учасників та умінь їх практичного застосування. За результатами двох турів визначено переможців, яких у присутності завідувачів кафедр соціальної медицини та охорони здоров'я відзначено пам'ятними подарунками. Вручено заохочувальні дипломи за проявлені високі знання та оригінальний підхід до вирішення творчого завдання.

Підведення підсумків II етапу ВСО з навчальної дисципліни «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я»

Учасники ВСО щиро подякували оргкомітету олімпіади, його голові, завідувачу кафедри соціальної медицини

та охорони здоров'я, члену-кореспонденту НАМН України, професору В.Ф. Москаленку за високий рівень організації заходу, гостинний прийом, створення прекрасних умов для проживання, змістовну культурну програму, включаючи цікаву екскурсію по м. Києву.

На урочистій церемонії закриття конференції міністр охорони здоров'я України З.М. Митник вручив дипломи за кращі наукові роботи і дипломи переможців II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я».

У президії конференції

Вручення дипломів за кращу наукову роботу та дипломів переможців II етапу ВСО

У багатьох виступах учасники висловили одностайну думку про високий рівень організації і проведення Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню здоров'я, та необхідність проведення таких науково-практичних форумів у майбутньому.

У рамках конференції відбулися й ініційовані студентським парламентом та студентським науковим товариством ім. О.А. Киселя громадські заходи й інформаційно-освітні акції з проблем тютюнопаління, питань профілактики туберкульозу, формування здорового способу життя серед учнів загальноосвітніх шкіл м. Києва. З ініціативи кафедри фізичного виховання і здоров'я НМУ ім. О.О. Богомольця було проведено низку спортивних змагань за участю вищих навчальних закладів України, присвячених Всесвітньому дню здоров'я.

Отже, маємо приємну нагоду констатувати зміцнення однієї з багатьох добрих традицій НМУ ім. О.О. Богомольця щодо відзначення важливої події в охороні здоров'я світового масштабу, а саме Всесвітнього дня здоров'я. Учасники конференції пересвідчилися у високому рівні її проведення, міжсекторальному підході до організації заходу, широті піднятих питань та глибині їх наукового висвітлення. Наукові форуми до Всесвітнього дня здоров'я і надалі будуть сприяти широкому обміну досвідом представників провідних вітчизняних та зарубіжних наукових шкіл, плідним дискусіям, визначенню перспективних стратегій та шляхів вирішення найактуальніших проблем охорони здоров'я.